

מסורת הש"ס

6) ומשנה שנתמיהת ויבירף חילת ויחמל, 7) כ"ק מן: חמיה י ע"ב, 8) מניה כ, 9) ד' ומניה, 10) ג' לאמר דיה בודקין, 11) ג' ה"א, 12) וכלאית, 13) 97 ק"ל, 14) ע"ב, 15) ר"ה, 16) ויבירף חילת, 17) ויבירף חילת ויחמל, 18) ד"ה ויהי מולין.

תורה אור השלם

- 1. הבקר אור והאגשים שלוחו העת המורידים: בראשית ד' ג. 2. וכאור בקר יורח עשש בקר לא עבות מנה מוקדן רשא טארין: סימאל ב כ"ד. 3. ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד: בראשית א' ה. 4. הללוה שמש וירח הללוה כל כוכבי אור: תהלים קמ"ג. 5. הללוה כל כוכבי אור וירח וירח וירח: תהלים קמ"ב. 6. לאור יקום רוצח יקטל עני ואביון ובלילה יהי כוכב: איוב כ"ד י"ד.

גליון הש"ס

נב' ור"י אופי לילי: ע"י ח"ט תמונת פ"ח מ"ג: ר"ה ר"ח בבי טוב וי"ב פני חיות ופני אפני הלשבים: עין יוחל לא ע"א נב"ה ד"ה ה"א יח"ד: ת"ס' ר"ה א"ר יח"ד ובי ש"א י"א אב"ה: ע"י לקנ"י ע"ב תוס' ד"ה ואלו כל דק:

הגהות מהר"י לנדא

6) נב"ה תקן ענין מן האור, אין זה לא משנה ולא ברייתא (ועי' ל"ח).

מוסף רש"י

לעולם יבנס אדם כבי טוב ורצא כבי טוב: ענין תחת ורחת יין כמלון ולא ימיון דע שחשך, ולבקר לא יבנס לנחת עד שח"ר, כי טוב לישנה מעלה, האור כי טוב, לומר טוב הוא לנחת כי ולבנס כי מפי החשך והשפ"ן: ב"ק: ח' א' גמ' של יסול נטרות ונקטת שש"ר, ושל ע"ליו ע"י ע"לית מרגל אחת לא נגב (ועי' ט"ז).

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים. בגמרא (דף 1:1) מפרש טעמא: שלח ועבור עליו ככל יראה וככל ימלא: ובמה אמרו. לקמן במתמיהת: שפי שורום. של חמיה הסדורות במתקף של יין לרך לבדוק בניהול. אחרי שאמרו כל מקום שאין

לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר כל מקום שאין מוכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה וזבמה אמרו ב' שורות במרתף מקום שמכניסין בו חמץ בית שמאי אומרים ב' שורות על פני כל המרתף ובית הלל אומרים שתי שורות החיצונות שהן העליונות: גמ' מאי אור רב הונא אמר נגדי *ורב יהודה אמר לילי קא סלקא דעתך דמאן דאמר נגדי נגדי ממש ומאן דאמר לילי לילי ממש מיתיבי יבבקר אור והאגשים שולחו אלמא אור יממא הוא מי כתיב האור בקר הבקר אור כתיב כמאן דאמר צפרא נהר וכדרב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב י'לעולם יבנס אדם כבי טוב ויצא כבי טוב מיתיבי *וכאור בקר יורח שמש אלמא אור יממא הוא מי כתיב אור בקר וכאור בקר כתיב והכי קאמר וכאור בקר בעולם הזה כעין זריחת שמש לצדיקים לעולם הבא מיתיבי *ויקרא אלהים לאור יום אלמא אור יממא הוא הכי קאמר *למאיר ובא קראו יום אלא מעתה ולחשך קרא לילה למחשך ובא קרא לילה והא קיימא לן דעד צאת הכוכבים יממא הוא אלא הכי קאמר קרייה רחמנא לנהורא ופקדיה אמצותא דיממא וקרייה רחמנא לחשוכא ופקדיה אמצותא דלילה מיתיבי *הללוהו כל כוכבי אור אלמא אור אורתא הוא הכי קאמר הללוהו כל כוכבים המאירים אלא מעתה כוכבים המאירים הוא דבעו שבוחי שאינן מאירין לא בעו שבוחי והא כתיב *הללוהו כל צבאיו אלא הא קמ"ל דאור דכוכבים נמי אור הוא למאי נפקא מינה לנודר מן האור *ו(דחנן) *הנודר מן האור אסור באורן של כוכבים מיתיבי *לאור יקום רוצח יקטל עני ואביון ובלילה יהי כוכב הא

אדם לרך ליהר ש"א כבי טוב והא דנקט כניסה תחלה היינו משום דאורתא דגמרא למינקט הכי כמו מטפס ועולה ומתפס ויורד צפרק עושין פסין (דף כ"ה). דנקט עליה תחלה וצפ' כמה מדליקין (דף ל"ד) בין השמשות כהרף עין זה נכנס וזה יוצא וקשה הא דריש רב יהודה הא דרשא גופה מקרא אחרינא דלא תלאו צפרק הכנס (דף ס. וס"ג) ואומר רשב"א דלרבי תרי קראי הבקר אור לרך לעיר אחרת ואפי' היכא דליכא למיחש למיזקין כגון אחי יוסף דהו"י *א והטעם מפני הפחיתים וקרא דלא תלאו איצטרך לעירו ומפני המזיקין: וכאור בקר בעי'ם הוה. פי' ר"ת דהיינו עד חצי היום כדמוכח צפ' תמיד נשחט (דף נ"ה). דעד ו' שעות נקרא בקר כעין זה והיה תחלת זריחת השמש דהיינו הנך החמה לצדיקים לעמוד לנח: והא קיימא לן ער צאת הכוכבים יממא הוא. אומר ר"י דפשיטא ליה לגמרא דעד לנח הכוכבים יממא משום דמפקין בפי' דמנינא (דף כ"ג) דמעלות השחר יום הוא דכתיב ואנחנו עושים במלאכה מעלות השחר עד לנח הכוכבים והיה לנו הלילה משמר והיום במלאכה ומהם נמי מוכח דעד לנח הכוכבים יום הוא ולא קשה מההוא קרא לתנאי דפרק כמה מדליקין (דף ל"ד) והא דקאמר ר' יהודה משחשק החמה כל זמן שפני מוצר מולדימין ואיכא למאן דאמר התם שני חלקי מיל שהוא לפי הנראה שעה גדולה לפני לנח הכוכבים דאין אנו נקילין בלח הכוכבים כדאמר התם לא כוכבים גדולים הנראין כיום ולא כוכבים קטנים הנראין בלילה אלא כיוונים: *ו(בדחנן) הנודר מן האור. מיהו היכא דלשון בני אדם אינו כלשון המקרא מוליך אחר לשון בני אדם כדאמרין בערכין (ד' ע"ו): גבי האומר משקל ידי עלי מדאורייתא קיבורת כולה נדנדים הלך אחר לשון בני אדם דהיינו עד האלול:

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים. פי"ה שלח לעבור עליו ככל יראה וככל ימלא וקשה לרבי יון לרך ציטול כדאמר בגמ' (דף 1:1) הבודק לרך שיצטול ומדאורייתא ציטול בעלמא כפי אמאי הלרבו חממיה כדיקא כלל וגראה לר"י דלש"ג דקני ציטול

בעלמא החמירו חכמים לבדוק חמץ ולנערו * שלח יצא לנאלו וכן משמע לקמן (דף 1:1) דבעי רבא ככר בשמי קורה וכו' או דלמא זימנין דנפל ואמי למיכליה והטעם שהחמירו כאלן טפי מנשאר איסורי הנאה שלח הלרבו לנערו משום דחמץ מותר כל השנה ולא נאסר רק צפסח ולא נדילי מיניה כדאמר לקמן (דף 1:1) ולא דמי לבשר תחלב וערלה וכאלו הכרס שאיסורם נוהג איסור עולם (סוטיור נמי איסוריה שרי לאחריני אי נמי שאני חמץ שהחמירה בו תורה לנערו ככל יראה וכל ימלא החמירו חכמים לבדוק ולנערו אפילו היכא דציטול משום דילמא אחי למיכליה ונראה לרשב"א דלפילו לפי טעם האחרון ל"ל החמירו חכמים ככל חמץ אפי' בחמץ נוקשה ועל ידי חערובת אף על גב דליכא כל יראה לפר"ת בריש אלו עוברין (דף מ"ג).

דאז אמר שיאור ישרף והיינו חמץ נוקשה כדמוכח התם ואיכא למ"ד נמי התם דכ"ש חמץ גמור על ידי חערובת משמע דאסור להשהומו דאי מותר להשהומו אמאי ישרף ישהה אותו עד אחר הפסקה ויהא מותר אפילו לרבי יהודה דלא אכר רבי יהודה חמץ אחר הפסקה אלא בחמץ גמור דאיכא ג' קראי לתון זמנו ולפני זמנו ולאחר זמנו (לקמן דף כ"ה): אכל צנוקשא דליכא אלא חד קרא אפי' ר' יהודה מודה: קא סב"א דעתך ט"ד נגדי וכו' לא נקט קס"ד אלא משום מאן דאמר נגדי דלא קאי הכי ואלגן אורחיה נקט נמי לילי משום ומשי' אין לשנש הספרים:

וכדרב יהודה. לא קאי אמאי דמשני כדאמר לפרא נהר אלא מילתא דאפי נפשה היא ומפרש מה השמענו הפסוק לכ"ע: *בנס בבי טוב. אור"י דנפרק הכנס (דף ס. וס"ג) משמע דטעם הוי משום מויקין דמפיק ליה התם מלא תלאו איש מפתח ביתו וקרא משום מויקין קא משמו דמפקין מיניה התם כיון שניתן רשות למשחית וכו' ולפי זה אפילו מעירו

לנודר דאמר מן הנודר מן האור אסור באורן אפילו באורן של כוכבים.

עין משפט נר מצוה

א א מ"י פ"ב מהלכות חמץ ומלא הלכה ג סג עשין לו טור ושי' ח"מ פ"ה ת"ל ספ"ק ח:

רבינו חננאל

אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר כ"ו. מאי אור רב הונא אמר נגדי רב יהודה אמר לילי. אף על גב דאסיקנא דלרבי הכל אור אורתא הוא, אמרין קס"ד דמאן דאמר נגדי קסבר האי אור צפרא הוא ומאן דאמר לילי קסבר לילי הוא. ואותבין עליה דרבנן הבקר אור ואיך תאמר האור לילי הוא. וסריקין מי כתיב אור בקר דשמעת מינה שהאור בקר הוא, הבקר אור כתיב ופי' הבקר האור ולא כי תאור הוא הבקר. מיתיבי וכאור בקר יורח שמש אלמא אור יממא הוא. ושנינן וכאור בקר כתיב. כלומר כאור בקר קודם זריחת שמש לצדיקים לעמוד לבוא הוא כעין זריחת שמש בעולם הזה. נמצא זריחת שמש בעולם הזה כעין אור בקר קודם זריחת שמש לצדיקים לעמוד לבוא. ויקרא אלהים לאור יום. ושנינן למאיר ובא קראו יום. כלומר משאיר היום ולהלן קראו יום. ואמצותא דיממא. למצות שיהיו ביום, כגון ציצית ומילה וכדצא בהן. חשוכא ופקדיה אמצותא דנגדי (שלי"ה) [בלילה] כגון הקטי חלבים ואבירים. הללוהו כל כוכבי אור. פירושו בא הכתוב להודיע דאפילו וזהו הכוכבים נקרא אור, ונפק מינה לנודר. דאמר מן הנודר מן האור אסור אפילו באורן של כוכבים.